

ERDÉLYI GAZDA

MECJELENIK
minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.
Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)
a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
		széri hirdetéskor					
		ft	krft	krft	krft	krft	kr
1/16	lap	14	36	70	120	200	360
1/16	"	7	18	35	60	100	180
1/16	"	350	9	1750	30	50	90
1/16	"	175	450	875	15	25	45
1/16	"	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. blyegdíj annyiszor, a hánysszor
a hirdetés megjelenik.
A szives megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beklődő mellékelte hirdetés
számára.
Hirdetéseket elfogadnánk lapunk kiadó hivatal
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékeltek 5 o. é. itba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Aron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János. Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Egy új borderítő szer.

(A „Weinlaube“ után).

(G. V.) A gyakorlati borászat számtalan ismert és ismeretlen alkatrészekből álló borderítő szerrel rendelkezik, mely óvatosan használva egyes esetekben nagyon jó szolgálatot tesz, kivált olyankor, midőn a bornak csak bizonyos alkatrészeit akarjuk a borban oldhatlan állapotba átváltoztatni s ezután eltávolítani. Mindezen derítő szer azonban ama közös hátrányban szenved, hogy vegytani ismeretek nélkül alkalmazva, aránytalan mennyiségben a borba keverve — vagy hatásában elégtelennek bizonyul, vagy oly reactiót hoz létre, mely a bornak árt. Számos esetet tudunk, hogy jó hírű pinczék borai, a kristálytisztaság elérhetése miatt, oly nagy mennyiségű gelatin vagy vizahólyaggal derítettnek, mely a bor csersavtartalmát messze túlhaladja s épen ezért a borok nyulósakká is válnak. Kivált fiatalabb borok, melyek tulságosan alkalmazott gelatin — vagy vizahólyag — derítés mellett jól dugaszolt palaczkokban huzamosabb ideig felbontatlanul állanak, nagyon könnyen nyulóságra mennek át. Egyéb feldicsért derítő szereinket itt meg sem említjük, mert mindannyit csak akkor alkalmazhatjuk, ha a bor minőségi s mennyiségi alkatrészeiről biztos tudomást szereztünk; sőt a legártatlanabb szer, a szűrés is, ha egyáltalában itt-ott ajánlható, számos bajjal és hátrányos befolyással jár. Ezekből

folyólag, mindenesetre nagy fontossággal fog birni ol szer, mely a jelzett fogyatkozásoktól menten, a derítés céljának a szó szoros értelmében a legtökéletesebben megfelel és mindamelltt ugy a mivelt, mint a laicus pinczekezelőnek is egyaránt ajánlható. Ezen derítő szer az iszapolt kaolin, a porcellánföld előállítására szükségelt nyers termék, vagyis egy kovasavas agyagföld.

Már korábbi kísérletek alkalmával kétségen kívül meg lett állapítva, hogy az izzított agyagföld kitűnő mechanikai agens gyanánt szolgál, mely a borból kiváló bizonyos alkatrészekkel nagyon gyorsan összeköttetésre lép és így a bor derítéséhez hozzájárul. Miután azonban a vegytiszta agyagföld — mert csak ily állapotában volna a borászatban alkalmazható — nagyon drága; más olcsóbb, de analog hatásu szert kellett keresni, mely kutatásnál azon eszme volt irányadó, hogy az agyagföld-vegyületek eshetőleg a borban is ugyanazon szerepet játszhatják, mint a talajban, hogy t. i. bizonyos oldható vagy függésben levő anyagokat magukhoz vonnak és azután fixiroznak. A borhoz kevert és később leülepedett agyagföld vegyontása az eszme helyességét bebizonyította, mert a boron áthatolt agyagföld a fehérsyeféle — iszapos — és festanyagoknak nagy mennyiségét magával ragadta s lekötve tartotta. Hasonló hatással bir a kaolin is, és miután olcsón, tisztán és nagyon finom poralakban bárhol könnyen megszerezhető, az agyagföldet telje-

sen pótló és — tegyük hozzá — egyszersmint felülmulthatatlan derítő szerre találtunk benne.

Mult évi november hó végén és december hó elején több magyar és ausztriai idei és ó bor használtatott fel egy tüzetesebb derítési kísérlet eszközlésére. A borpróbák fele része más palaczkokba öntött át és így kétszeres kísérleti anyag állott rendelkezésre. Az idei borok teljes utóerjedés alatt állottak és zavarosságuk mellett erős erjizzel (Hefengeschmack) bírtak. Az ó borok tisztáknak találtattak. A kétfelé választott próba egyikébe $\frac{1}{2}$ % iszapolt kaolin tétetett és a folyadék erősen felrázatott, míg a második próbarészlet érintetlenül maradt. Ugyanigy járt el a kísérlettevő egy pisporterrel, mely dohos rothadási szag mellett annyira nyulós volt, hogy a palaczkból nem kiömlött, hanem darabokban kiesett; végre még egy nyulóssá vált melniki ó bor került vizsgálat alá. A tüzetes észlelés tárgyául — 16 C. fok hőmérséknel — a következő borok szolgáltak:

1. sz. idei bor	Modor	a) kaolinnal;	b) kaolin nélkül
2. " " "	Retz	a) " "	b) " "
3. " " "	" "	a) " "	b) " "
4. " ó " "	" "	a) " "	b) " "
5. " idei "	Pozsony	a) " "	b) " "
6. " " "	Fehértemplom	a) " "	b) " "
7. " ó " "	Pozsony	a) " "	b) " "
8. " " "	Pisporter	a) " "	b) " "
9. " " "	Melnik	a) " "	b) " "

Huszonnégy órai csendes állás után az 1. sz. a) teljesen tiszta s észrevehető erjedés nélküli volt. A 2. sz. a) és 3. sz. a) a folyadék feléig megtisztultak. Az 1., 2. és 3. sz. kaolin nélküli próbái erős erjedésben voltak. A 4. sz. mindkét próbája változatlan maradt. Az 5., 6. és 7. sz. kaolin próbái derülés alatt állottak és kevés borszagot terjesztettek.

Negyvennyolcz óra mulva majdnem az összes kaolinpróbák megtisztultak, csak a 6. sz. derülése még nem volt befejezve.

Hatvankét óra mulva minden kaolin próba teljesen megtisztult, erjedés észrevehető nem volt; azonban a 8. és 9. sz. a) próbái még kissé opalizáltak; miért is újból és erősen felrázattak. A 8. és 9. sz. b) próbáin penészfejlődés állott be.

Nyolczvanhat óra mulva a 4. és 7. sz. b) próbái is penészedésbe indulnak, a 8. és 9. sz. a) próbái azonban teljesen tiszták, vékonyak, kellemes borszaguak és folyton növekedő borizüek; minden egyéb kaolin nélküli próba erős penészedést mutat. A 4. sz. b) próbája újból $\frac{1}{2}$ % kaolinnal lett keverve

azon célból, hogy az eshetőleg a penész tovább fejlődését meggátolja, az eredmény azonban kedvezőtlen volt. Három hét mulva, meleg szobában és félig telt palaczkokban, az osztrák borokon lassu penészedést lehetett észrevenni, a magyar borok még eddig változatlanok maradtak, a pisporter és melniki teljesen helyreálltak. Minden egyéb, kaolin nélkül kezelt bor tönkre ment!

Két akó (10 veder) vöslai, mely vizahólyaggal többször derítettett és jelentékeny cersavtartalma daczára sem akart tisztulni, egy font kaolinnal jól megkevertetett, három nap mulva újból felzavartatott, mire nyolcz nap mulva annyira megtisztult, hogy palaczkokra huzni lehetett. E műtétel óta négy hónap mult el és a palaczkos bor még ma is változatlanul tiszta.

Az itt jelzett kísérletek nyomán a kaolinban oly anyagra találtunk, mely miután szag- és íz nélküli, higitott savakban fel nem olvad, a bort meg nem változtatja — tapasztalatlan borkezelő által is veszély nélkül alkalmazható. A kaolin hatása főképen bizonyos a borban huzamosabb ideig függésben maradó fehérnyeképződményekkel szemben érvényesül, melyekkel oldhatatlan egyesülésre lép, mely gyorsan leülepszik.

A kaolin ezen tulajdonságain alapul annak fenn tartó és regeneráló hatása, melyet nyulós boroknál észlelhetni; sőt erjedést gátló képessége is némileg ezekből volna magyarázható.

A kaolin fajsúlyánál fogva a hordóban csak csekély helyet foglal és összefüggő csapadékot képez, melyről a derített bor utolsó cseppig tisztán lehuzható. Ha erjedő borhoz kaolint keverünk, azonnal megtisztul, mert a felszálló szénsav az erjgombákat és egyéb könnyebb csapadékos anyagokat már nem ragadhatja magával. Végre a kaolin még a szűrést is teljesen feleslegessé teszi, mert lassankénti leszállása alatt a tisztátalanságokat is magával vonja.

Az eljárást illetőleg nagyon ajánlatos, ha a le mért kaolin mennyiségből külön edényben kevés borral folyékony pépet készítünk és azt erős keverés közben a derítendő borba öntjük. Ha $\frac{1}{2}$ % kaolin elégséges nem volna, újból $\frac{1}{2}$ % lehet hozzátenni. Lassan derülő boroknál nagyon előnyös, ha a kaolint a hordóban többször felkeverjük.

Midőn Hoff-nak ezen legujabb kísérleteit és utmutatásait olvasó közönségünknek tudomására hozni sietünk, egyszersmint azon biztos reményünknek adunk

kifejezést, hogy hazánk avatott borászai a jó példát követve, az elért eredményeket lapunkkal is tudatni szivesek lesznek.

Kincstári faraktár Tordán. *)

(Folyt. és vége.)

1) Jó formán meg se indult a raktár üzleti forgalma, s már megszólalt fama rekedt hangu kürtje s szárnyára kelt a hir: „hogy a vállalat nem fizeti ki magát,“ s hogy a kincstár nem bírván meg a jövedelemmel arányba nem álló kiadásokat, aligha bé nem szünteti, kárnak urát, rosz hirnek indítóját nem könnyű ugyan felfedezni, annyi azonban világos volt előttünk, hogy a kormányt magát, s vállalatát idő előtt könnyelműleg gyanúsító hírek forrását nem azoknál kell keresni, kik ezen üdvös vállalatba legsürgősebb életszükségük panaceáját találták fel.

A raktárba elhelyezett tüzi és épületi fakészlet után a fennálló árszabályokhoz mérve mintegy 140—150 ezer forint bévárando. Hogy ezen összeg az eddig történt összes kiadásokat fedezni nem fogja, az bizonyos. De csak azon esetben nem fogja fedezni, ha nem distingválunk. Mint más üzletnél, itt is meg kell különböztetni a folyó költségektől, a bérházásra fordított tőkét, melynek csak rendes kamatai számíthatók a folyó kiadásokhoz. Nagy összegeket nyeltek el kétségkívül a havasi favágók kolonizálása, a parti erődítések munkája, canalisatio, gátak járhatóvá alakítása, zsilipek s más az üzlet fentartásához megkívántató építkezések. Nem mondjuk, hogy ezekkel az instruálás munkája befejeztetett, de ha új instructiókkal, vagy a meglevők javításával növekednék is ama tőke, nincs kétségünk, hogy az üzlet megszilárdulásával s kiterjesztésével, a felszaporodott kamatok is fedeztetni fognak.

Az Aranyos egy nagy esésekkel lerohanó, rakoncátlan, nehezen fékezhető havasi folyam, a kincstári erdőségekől Várfalváig 12—15 mértföldön át szűk völgyekbe, ágyából és partjain kimeredező sziklák közt folytatja útját, míg a rónaföldre kiszabadul; talán hazánkban egy folyamán se foly a vízi szállítás, néha sekélysege, máskor esőzések folytán könnyen kiáradó természete miatt, nagyobb küzdéssel, veszélyekkel, s ennél fogva a számítás megghiúsító költségekkel; és még is már évek óta folytatnak rajta magánvállalkozók, vissza nem rettenve az akadályoktól, jövedelmező kereskedést ölfákkal, melyeket birtokosoktól vett erdőkől magok vágatnak s szállíttatnak kibérelt helyeken felállított raktáraikba. Csak a kincstár közegei ijednének vissza a kezdett nehézségeivel megküzdenni, még mielőtt a vállalat jó formán megindult, s a gyakorlati élet próbáját kiállotta volna. Ohajtjuk, hogy a megindult hir légből kapott legyen, s ne zavarja se a kormány intencióit, sem egy nagy vidék népességének a kormány vagy közegei életrevalóságába helyezett bizodalját.

*) Ajánljuk ezen tárgyilagosa cikket az „Erdészeti lapok“ szerkesztőségének szives figyelmébe. Szerk.

2) Vízi munkálatoknál, szabályozásnál arra, hogy a munka könnyen, sebesen, tehát olcsón folyjon; arra, hogy a bekövetkező esetek ártalmait kikérültesse, nevezetesen tényező: a kedvező időjárás. 1872-ben június elejével vették kezdetüket a szállításhoz s raktározáshoz szükséges előmunkálatok. És azóta beszámítva az 187 $\frac{2}{3}$ -iki téli időnyt, melyen nem lévén jég, égmenés nélkül végződött, az Aranyos folyam nem csak hogy egyetlen egyszer sem áradott meg, sőt vizállása oly alacsony lábra szállott le, hogy gázlón csak nem piros csizmával lehetett átfutkosni, s fenekén kövezeteit meg lehetett számlálni, a munka csak nem maiglan (nov. 10) szakadatlanul folyhatott. Várni lehetett tehát, hogy a minden kellékekkel: ész, pénz, munkaerő anyaggal ellátott, kitünően kedvező időjárástól pártolt vállalat gyorsan és az eshetőségek ellen a kellő biztosítékokra való tekintettel is fog befejeztetni. És még is a történt, hogy egyetlen havasi eső következtében, az Aranyos folyam felragadván, bár árja medrét sem töltötte bé, a kincstárnak több ezer ölfáját elragadta, hozta egy részét a tordai gereblyéig, hol megtolulván a vizet a szomszéd helyiség határára kivetette, takarmányban és gabonában sok kárt okozott; más részével elborította nagy messzeségre az Aranyos partjait, míg az átázott fa nagy része sulya miatt lefeneklett. —

A kedvező körülményekkel együtt járn szokott elbizakodásnak, a kellő figyelem hiányának, fegyelmetlenségnek, vagy mindezen okoknak együttesen felróható-e a kincstár üzletére nehezedett kár, s ez által a jövedelembe okozott felette érzékeny csökkenés? Nyilt kérdésnek hagyjuk magunknak, csak is azon egyéni véleményét tartván fenn mikép erélyes intézkedéssel, azon tudattal, hogy a víz bármily áldott ajándéka a természetnek, de mint szövetséges társ a legcsalfább barátok közé tartozik, s a legcsalfábbak egyike bizonyosan az Aranyos folyam, a nem várt, de várható kárt csekélyebb bölcsességgel járó speculans is kikerülhette volna, azt a kárt, a mit a kincstárnak szaktudományi miveltség mellett sok tapasztalással bíró közegei egy parányival több óvatossággal körültekinthetve, nem tudtak kikerülni.

3) Nem annyira kíváncsiságtól mint a közösgy iránti érdekeltségtől vezetve főleg az usztatás és a raktározás alatt magánosan és társaságban, nem egyszer látogattuk meg a munkásoktól hemzsegő telepet. Láttuk mint tornyosultak chaoticus halmazokká az egymásra tóduló ropant fatömegek, s gyönyörködve szemléltük, miképp hódítja meg s teszi saját engedelmes szolgájává a daczos és makacs elemet czélszerűen felhasznált eszközeivel a tudomány és gyakorlat. Kicsibe az őschaos képlete ujult meg szemeink előtt, a mint azt az emberi ész „légyen“ szava s rendező és intéző szelleme idő folytán összhangzatos renddézé varázsolta át.

Mekkora munkaerő fordított a rendezés keresztülvitelére s mibe kerülhetett a temérdek anyag raktározása? meghatározni nem tartjuk feladatunknak. Bizonyosan a vállalat mérvéhez képest, sokba kerülhetett, s tetemes összegekkel nevelte a kiadásokat. Akár meuyibe került.

valahányszor a folyamatba levő munka szemlélői voltunk, nem tudtunk azon kételytől menekülni, hogy a szemek előtt folytatott munka voltaképpen, kevesebbet ér, mint a menyit érte adtak; úgy találtuk, hogy a magas árak mellett felvett munkások napszám bére s az általok végzett, vagy végezhető munka közt kézzelfogható aránytalanság létezik. Az a lassúság, ámolygás, kelletlenség, ide oda kapkodás, melylyel a munkások nagyobb része inkább hozzá látott, mint megmarkolta a munkát a példabeszéddé vált vármegye v. város dolgát juttatta eszünkbe, melynél a fizetés az ingyenes szolgálat lerovásából állott itt pedig a hanyagul végzett munka busás napi bérben részesült. Az erdélyi napszámos kikötött munkabérét — csekély kivételt megengedve — csak két esetben szolgálja le, elsőben, ha kellő felvigyázat és fegyelem alatt tartatik, és másodsor, ha darabszámra szegődttetik. Mi helyesen vagy nem helyesen úgy találtuk, mikép ezen telepen havakon át alkalmazott nagyszámu munkások berendezésénél és vezetésénél a munka sikerének főfeltételei hiányzottak, t. i. a helyes munka felosztás és a dologhoz látás kellő figyelem alatt tartása.

Meglehet, sőt kötelesség megkövetelni, hogy a napszámos bérének megfelelő munkát végezzen naponta. Vegyünk például concret eseteket. Egy napszámos 1 frt. napi bérének egy harmadára természetes hanyagság, vagy más személyén kívül álló ok miatt nem szolgál rá. A gazdát tehát, vagy vállalkozót 1 napra $33\frac{1}{3}$ krral, 30 napra

kerek számmal 10 frttal, egy év alatt 120 frttal detruálja. Hátha a napszámos, saját becsületére bizva, a megfizetett munkának se szolgál meg?

Képzeltetjük, mennyire rughat fel egy nagy vállalathoz alkalmazni kellett 100 meg 100, sőt ezerekre menő napszámosok által okozott károsodás a költségvetésben s csakis a fegyelem nem léteért járó hanyagság mennyire szökkenti azon kiadási öszveket melyek erélyes munkavezetés s mindig résen álló figyelem mellett elkerülhetők lévén, a vállalkozónak megérdemlett hasznot biztosítanak, egyszersmind az áru kelendőségét a becsárak leszállításával megkönnyítik.

Befejezzük sorainkat, utalva fennebbi nyilatkozatunkra, mely szerint minket ezen közleményre nem feltűnési vágy s nem személyes érdek, hanem egyedül ezen közhasznu vállalat iránti meleg érdekeltség vezetett, melynek hosszú évek során fennmaradását a kincstár s a vállalat által felségitett vidék érdekében egyaránt ohajtjuk. Sérteni, vagy gyanusítani sem volt szándékunkba. Ha nem jól láttunk, ha itéletünkben tévedtünk, a ránk háramló felelet sulyát öntudatunk tisztaságában készséggel elviseljük. És ha nem csalódtunk volna? Ha a kezdet nehézségeivel együtt járó mulasztások, megtörténhetett hibák jövőre helyrehozhatnak? az ügy, az üdvös vállalat fog nyerni s ez által mi épen azt értük el a mire törekedtünk.

(Kelet.)

Aranyosi.

T A R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1874. január 4-én.

171.) A december 1-éről kelt választmányi ülés jegyzőkönyve felolvastatván, — észrevétel nélkül hitelesítették.

172.) Az erdélyi m. kir. telekkönyvi igazgatóság 5370. sz. a. telekkönyvi jegyzőkönyvek közzétételére vonatkozó birdekményét küldi meg; — tudomásul szolgálván, levéltárba helyeztetik.

173. A somogy megyei gazd. egyesület az állami méneseiben követett tenyésztési eljárás védelmére szerkesztett feliratát pártolás és ahhoz csatlakozás végett egyesületünknek is megküldi; — véleményadásra az erdélyi orsz. lótenyésztési bizottság elnöke, b. Dánfi Dániel tagtárs ur kéretik fel.

174.) Miniszterium 17,901. sz. a. tudatja, hogy a netán tapasztalható szőlőbetegségek alkalmából megvizsgálás végett beküldendő szőlőgyökereken azokhoz tapadt föld is beküldendő; — tudomásul szolgálván, felmerült azon kérdés, vajon a phyloxera vastatrix importálása ellenében hozott kormányi órendszabályok elégségesek-e vagy nem? mely fontos kérdés tüzetes tanulmányozás és mielőbbi megfelelés végett szőlészeti szakosztálynak kiadatik.

175.) Máday Izidor, mint a „Földmívelési érdekeink“ és a „Falusi gazda“ czimű lapok szerkesztője, vállalatának lehetőleg nagy pártfogolására kéri egyesületünket; — az egyesület midőn szakirodalmunk a két jeles termékére részéről előfizet, nem mulasztja el az alkalmat a lapokat a tagjainak szíves figyelmébe melegen ajánlani.

176.) Miniszterium 18,671. sz. a. Dr. Schvarzer Victor „Tanulmánya a magyar barokról“ cz. művét küldi meg, — hálás köszönettel fogadtatott és ismertetés végett Nagy Ferencz tagtárs urnak adatik ki.

177.) A lapfelügyelő bizottságnak az „Erdélyi Gazda“ 1873. évi folyamáról beterjesztett jelentése — helyesléssel fogadtatott, a 2551 frt. 94 kr. bevétel és a 2508 frt. 88 kr. kiadás — bevévés illetőleg kiadásba utalványoztatik, a hetilapnak fenntartása továbbra is kimondatik, de egyszersmint az egyesületi tagokhoz felszólítás intéztetik, melyben azok felkéretnek hogy akár új tagok, akár új előfizetők gyűjtése által a lap anyagi helyzetét előmozdítani sziveskedjenek.

178.) P. M. ur 500 forintnyi előlegért folyamodik, — tekintve az egyesületi pénztár kedvezőtlen helyzetét, a kérés nem teljesíthető.

179.) Gallicziai cs. kir. gazd. egyesület f. évi február 24-én tartandó közgyűlésére hívja meg egyesületünket, — tudomásul szolgál.

180.) A cselédkérdésben kitűzött pályadíjra egy pályamunka „Jó gazdának jó cselédje“ jelige alatt beérkezvén, — bírálólkul Ladányi Sándor és Szabó József tagtárs urak kéretnek fel.

181.) A felállítandó vinczellér- és kertészsképző tervrajzának elkészítésére kiküldött bizottság terjedelmes munkálattal beterjeszti, — tüzetesebb eszmecsere után a tervezet a nmlgu ministeriumhoz felterjesztetni határozatott.

182.) A bécsi közkiállítás alkalmából rendezett gyűjtőmennyecs-állatkiállítás számtételének megvizsgálására, — Paget Já-

nos, b. Bánfi Dániel és Tóth Zsigmond tagtárs urak személyeikben bizottság kéretik fel, valamint az

183.) ugyanakkor rendezett gyűjteményes gazd. tárlat költségeinek — megvizsgálására is, mely eljárásáról a közelebbi választmányi ülésnek jelentést tenni kéretik.

184.) Titkár jelenti, miszerint az 1873. évi köztelki őszi eladás után 559 frt 82 kr. folyt be a pénztárba, — tudomásul szolgál.

185.) A borászati szakosztály tudomásra hozza azon intézkedéseket, melyeket az orsz. szőlészeti, statistika érdekében foganatba vett, — helyeslő tudomásul szolgálnak.

186.) Titkár jelenti, hogy Bécsben a magyar gazd. csarnokban 50 számból álló maggyűjteményt állított össze s annak felszerelési költségeire mintegy 12 frtot utalványoztatni kér, — helyesléssel fogadtatott és a kívánt 12 forintnyi összeg utalványoztatott.

187.) Titkár a második félévi postaköltséget 13 frt 97 krban utalványoztatni kéri s egyszersmint javaslatba hozza, hogy az egyleti levelezésekre a ministeriumtól portómentesség kéressék, — a 13 frt 97 krnyi postaköltség utalványoztatik, a portómentesség ügyében a ministerium fel fog kéretni.

188.) A vándortanárs fizetésének és az „Erdélyi gazda“ subventiójának további megadása ügyében — tiszteletteljes kérelem fog intézteni a ministeriumhoz.

189.) Titkár az 1874-re megrendelendő lapokat a következőkben sorolja elő: „Földmivelési érdekeink“, „Falusi gazda“, „Centralblatt“, „Practischer Landwirth“, „Weinlaube“, „Monatshefte für Obstbau“ és „Milchzeitung“; — helybenhagyatott.

190.) Nagy Ferencz bemutatja a Goethe testvérek által szerkesztett képes szőlészeti album első füzetét, — az egylet részére egy példány előfizetése elhatároztatott.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Hazánk gazdasági östermelése.

(Folytatás).

6. A szőlőtermelés és gyümölestenyésztés.

Hazánk egyik legfontosabb ága a *szőlőtermelés*, fogyasztásának és külföldi forgalmának egyik kiváló tárgya a *bor*.

Magyarország bortermelése — hála a borok királyának, a *tokajinak* — világszerte ismeretes, mindamellett sem örül még ama lendületnek, melyet sok fajta kitűnő termék megérdemelne.

Itt e kiváló fajoknak csak némelyikét akarjuk röviden megérteni, előrebocsátván, hogy a Szt.-István korona országában szőlő alá van mivelve

Magyarországban . . .	505,800 hold
Erdélyben	47,000 „
Horvátországban . . .	56,000 „
a volt határörvidéken .	50,000 „
Összesen	658,800 hold

ha hozzászámítjuk pedig még Dalmátiát 120,000 holddal, az egész monarchia összes szőlőtermelésének épen 60%-a s így felőlől jóval több csik ezen államfélre.

Magyarország borainak jelessége, tehát, mint említők, kétségtelenül általános van immár elismerve.

Tanuskodnak ez elismerésről úgy a londoni s párisi világkiállítások, mint a hamburgi, boroszlói, lyoni nemzetközi kiállítások, melyeken boraink a legnagyobb kitüntetésekben részesültek.

Tanuskodik erről továbbá kézzelfoghatólag azon lendület, melyet boraink kivitele újabb időben nyert és azon tény, hogy borunk Angliában, Németországban, Amerikában sőt Indiában is ismertetni, kedveltetni s fogyasztatni kezd.

S hogy boraink mégis nem kerestetnek külföldre oly mértékben, mint ezt jeles, helyenként kitűnő tulajdonságaik igényelhetnék, ennek oka, mindenek előtt abban keresendő, hogy a finomabb bort fogyasztó körök annyira megszokták a francia s spanyol borok élvezetét, hogy azokat megszokott kerékvágásukból kitéríteni, csakis kitaró hosszú munka segítségével lehetend.

Keresendő továbbá abban is, hogy a kezelés nálunk még nem érte el a velünk versenyző országokét, melyeknek borkelése az ebbeli routine netovábbján ül a tudomány és kezelési mechanikus ügyesség útján nyert diadalát. És mert a tenger mellett fekvő vagy azzal vízi uttal egybekötött tartományokkal fuvar tekintetében felette nehéz, majdnem lehetetlen a versenyt, földrajzi helyzetünkben kiállani

Mind e nehézségek daczára sikerült mint érintők, borunkkal a világpiacra némi tért foglalni.

Anyagunk hozzá volna is, mutatják ezt nemcsak a szőlőtermelésnek szentelt tér nagysága és terjedtsége, mert az ország majd valamennyi vidékén nemcsak megterem a szőlő; hanem ezek különböző legnemesebb fajtái is.

Árva, Liptó, Turóc, Szepes, Sáros, Máramarosmegyét, Nászd, Csik, Háromszék, Brassó és Fogaras, s a károlyvárosi végvidéket ugyanis kivéve, a szőlőmivelés Magyarország minden vidékén el van terjedve. Éjszaki határát e helyek jelölik: Vinna Ungban, Kassa Abaujban, Csetnek és Jolsva Gömörben, Korpóna Zólyomban, Beczkó és Kuba Trencsénben. De Szabolcs, Jászkunság, Békés, Csanád és Csongrádban, Pestmegyének alsó, Fehér, Tolna, Veszprém homokos részén, Hevesnek tiszavidéki alsó felén s az egész szolnokmegyei részén, Biharban Debreczen, Derecske és Szalonta körül, Torontálban s itt-ott Pozsonyban is csak kerti lapályos szőlők vannak, melyek a magyarországi szőlőterületnek mintegy $\frac{1}{6}$ -át teszik.

Leghíresebb a *tokaji bor*, mely a 6—7 mértföld hosszú s Szántó és Kis-Toronya közt 6 mértföld széles *hegyalján* terem. Ez egy háromszöget képez, melynek sarkpontjai: a tokaji hegy, s a szántói és ujhelyi sátorhegyek. Legjobb bor oly hegyoldalakon terem, melyek az éjszaki és éjszakkéleti szelek ellen védettek. Ily hegyek a tokaji hegy déli oldalán a „császári szarvasszőlő“ az ettől keletiekben fekvő „nagy szőlő“, a „disznókő“ Tokaj és Mád közt, a „zsákosok“ Erdőbényén, a „mészcs“ Liskán, a „zsadányi“ előhegy. A hegyaljához általában 21 helység határában levő szőlőhegyek számítottak, de ezeken részint rossz bor is terem. Uralkodó szőlőfaj a *furmint*, melynek az aszabor leginkább köszönheti jóságát ezután jó a hárslevelű és balafánt, s a muskatály.

A nemes borok közé tartozik a kitűnő somlyai, a bada-

csonyi, általában a balatonmelléki, a neszélyi, a villányi, az érmelléki, mogyoródi, a *ruszti* s *sopronyi* bor is, mely a fertőmelléki hegység keleti oldalán terem és pedig szintén furmint szőlőből. Mind ezek fehér borok.

Kitünő aszabor továbbá a *ménési*, mely sötét veres, s Ménes, Paulis, Gyorok, Kúvin, Kovasincz, Világos és Kládova határain terem. Nevezeteseb szőlőfajok: a fekete kadarka, a fekete bajor, porcsin, fekete kirzsona, lompó, mézes fehér, bodor, szemendriai.

A *szerémségben* legjobb bor a Fruszka gorának a Dunára néző oldalain, Ujlak, Banostor, Oserevicze, Beocsin, Ledincze, Kamenicz, Besenova, Pétervárad és Karlovicz határában terem, s jobbra vörös. Itt sok ürmöst készítenek.

Jó vörös bor terem *Egerben*, *Visontán* (Sár, Tót-Nána, Domoszló), *Villányon*, melyhez a palkonyai, ráczpetrei, kövesdi, harsányi s siklósi borokat is számítják. Itt a főszőlő a fekete kadarka, ráczfekete, kéknyelű, balafánt.

Pestmegyéében híres vörös és fehér bor terem; a *budai*, budafoki, tétényi hegyeken; csak fehérét a pest-kőbányai, szadai, *csömöri* szőlők adnak; Budán és környékén a fekete kadarka, dinka és muskotály, ráczfekete, fekete muskotály, mézes hosszonyelű, fehér muskotály, fehér kadarka és fekete bajor szőlőfajok uralkodnak.

Pozsonymegyében, récei, *szent-györgyi*, pracsai, bazini, limbachi, modori, diósi, dubovai, terlingi, csukárdi fehérborok híresek. Uralkodó szőlőfajok a zöld és sárga zirifán, lompárt, furmint, zöld muskotály.

Erdély legújabb időben haladást tesz a bortermelés terén, és már-már meghaladja terménye kitünőségével a Királyhágón inneni Magyarországot. A Maros és különösen a Küllömente kiváló bort adnak, Csombord, Zsitva, Vesszős, Medgyes, Rózsamál stb. a legjelesebbet.

Magyarországban s Erdélyben a bortermelés felsőhatára 1,000—1,500' magasságban van. A hegyalján az aszutadó hegyi szőlők alsó határa 1,200', a pilisvértesi hegység oldalán s a Duna völgyén lévő trachyt hegyek déli lejtőin 1,450', a mészhegységek déli oldalain 1,300' magasságig érnek fel a szőlők.

Nálunk a bor minden közetten megterem, legjobban mégis trachit, dolomit, nyirok és fész talajon diszlik. Magyarországon vagy 300 szőlőfajta (Spielart) fordul elő, s magában a budai hegységben és pesti kőbányán 75—80 különböző fajta van. A legjelesebb magyar borok különben egy vagy más szőlőfajta terményei. Így a *tokaji* bort a furmint és hárslevelű, a *ménési* aszabort s a *budai*, *villányi*, *egri*, *visontai* és *szegszárdi* jó borokat tulnyomólag a fekete kadarka, az *érmellékit* főleg a bakator, a *somlyait* leginkább a szigeti fehér és kéknyelű szőlő, a *neszmélyit* a sárfehér, a *kőbányait* a vörös dinka és mézes fehér a *szentgyörgyit* a zöld és sárga zirlifant, az *egrit* a ludtalu, a badaconyit a kéknyelű stb. szolgáltatják.

Az erdélyi bortermelés emelésében főszerep jutott a Páget János által indítványozott erdélyi pince-egyletnek, mely rövid néhány év alatt oly hirre emelte az erdélyi borokat, hogy immár nem bír az egylet annyit előállítani, mennyit elárusítani ne bírna. E pince-egylet működése idézte elő első sorban azon riesling ültetvényeket, melyek báró Kemény István s az

enyedi collégium kezdeményei nyomán Erdélyben elterjedtek, melyek területe ma már 500 hold körül határozódik.

A magyarországi uttörő bortermelők közt első sorban fel kell említenünk, több más jelesek ez uttal mellőzve, Ranolder János veszprémi püspököt, gróf Zichy Ferenczet, kinek példája oly jótékony mozgalmat idézett elő a borszüret és szőlőművelés terén, hogy a mozgalom határozottan korszakul jelezhető fel szőlőművelésünk évkönyveiben.

Az e számos fajjal beültetett rengeteg szőlőkben Magyarországon átlag termett évi bormennyiség (Dalmátiát most ide nem számítva) 24—40 millió akó közt változik, melynek egyéb-iránt csak csekély része (1868—70-ig évenként átlag 1,5—2 millió akó) jön külforgalamba.

A *pinczekezelés*, mely újabb időben oly gyakran hozott fel a csekély külkelendőség egyik okául, tényleg mindinkább javulásnak indul. Társulatok alakulnak, melyek tömegesen kezelik az egész vidék borait, pinczemesterek neveltetnek nevezetesen a budai, államköltségen is segélyezett vinczellérképezdében, a diószegi hason államintézetben, mely is gróf Zichy Ferencz nagy terjedelmű, kiválóan kezelt szőlőszetére s 15,000 akót meghaladó pinczejére van, a gróf hazafui áldozatkészsége folytán, alapítva s mely már eddig is a legszebb eredményeket képes felmutatni; most állittatik fel a tarczali borászati intézet. Borászati czélókból ifjak küldetnek a kormány által az előrehaladt külföldi kezelés tanulmányozására s e mozgalomból kifolyólag magánbirtokosok is mind számosabban térnek az okos és gondos pinczekezelésre, melynek gyümölcsei máris kézzel foghatók.

A kormány különben is kiváló figyelmet fordít szőlőszetünkre és borászatunkra, beutaztatta a fontosabb borvikékeket, tanulmányoztatta a különféle vidékek szőlőfajait, vegytani vizsgálatokat rendelt el és támogatva a termelő közönség mind nagyobb érdeklődése által, egyes uttörő szakférfiak példája után indulván mind jelesebb, tisztább, egyöntetűbb és tartósabb termelvénynyel lépünk a piacra.

Legújabbban a szőlőtermelés egyik új értékesítési neme kapott lábra leginkább a Dunamentében Visegrád, Maros vidékén s másutt is, s ez a *nyers szőlő eladás* nemcsak a fő és nagyobb városok ellátására, hanem a külföldre is. Berlin sőt Hamburg friss magyar szőlőket fogyasztanak és tekintélyes összegeket szállítanak e termelő vidékekre, melyek a borkezelés sok gondot igénylő munkája helyett egyenesen a töről adják el terményöket.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* A kolozsvári huszlégmentesítő gyár fáradhatatlan létesítője gróf Pongrácz István vállalatának szilárdulása érdekében kérdőpontokat küldött szét, melyekre választ kér, ha mindjárt csak néhány pontra is. Miután lehetne, hogy a pontos expedíció daczára sem jutna ezen kérdőív minden egyes érdekelt kezéhez, jónak látjuk a kérdéseket ohelyen is közölni s t. olvasóink figyelmét azokra felhívni: 1. Mi módon szerezhetne legczélzertűbben Kolozsvárt Erdélyben legújabbban felszerelt huszlégmentesítő és szelenczéző telep, ezer

darab juhot havonként? 2. Mi módon lenne későbbeni bővebb szükség beszerezhető? 3. Hány fontot nyom egybe-másba egy-egy élő, jó husban tartott juh a rendszeren kapható fajtából? 4. Hány forintra jönne darabja. 5. Hány font lekopasztott tiszta húst adna egy ily juh, vese, nyelv, bél és csont nélkül? 6. Hány fontot nyomnának a vesék, teszem tíz juh után? 7. Hány fontot nyomnának a nyelvek, teszem tíz juh után? 8. Hány fontot nyomnának a belek, teszem tíz juh után? 9. Hány fontot nyomna az elkülönített fagygyu, teszem tíz juh után? 10. Mi kiadással járna teszem száz mázsa fagygyu felolvasztása? 11. Mi áron lehetne előállítani havonként tíz vagy husz üres-hordót egy-egy mázsa fagygyu számára? 12. Mi ára lenne egy-egy, teszem négy mázsás gyapjuzsáknak? 13. Mi kiadással lehetne nyírni, teszem száz juhok gyapját? 14. Mit fizetnek Erdélyben a lenyirt készületlen juhbőrért? 15. Mit fizetnek Erdélyben a lenyíratlan készületlen juhbőrért? 16. Mi más fontos észrevételek volnának ezen közhasznú vállalat utbaigazítására? 17. Hol lehetne Erdélyben hasonló telepet előnyösen felszerelni? 18. Mi tért nyújt Erdély egyéb előnyös vállalatokra?

— a — „A szopós borjuk felnevelése tej nélkül” cím alatt érdekes újdonságot hoznak a német gazd. lapok. Tejkimélés tekintetéből ugyanis sokan megkísérelték a Liebig-féle csecsemő leves alkalmazását, s egybevágó tudósítások szerint kedvező sikerrel. Készül pedig a szóban forgó surrogatum a következő keverékből: 1 liter víz ($\frac{7}{10}$ kupa), 1 liter lefőlőzt tej, 70 grm. zuzott maláta (4 lat), 70 grm. barna buzaliszt és 100 csepp hamuzsírdat (1 rész hamuzsír 11 rész vízben feloldva). Az elkészítés nagyon egyszerű. Összekevervén az egészet, félórai ázás után fel kell forralni és sűrű szitán átszűrni. Talán felesleges is megemlítenem, hogy minden 24 órában friss levest kell készíteni, s azt langy melegben kell etetni. Hat hetes korán túl a tejet (t. i. a leves készítéséhez előírt 1 liter) apródonként el lehet a bornyutól fogni s fokozatosan a leves mennyiséget egész 6 kupáig szaporítani s e mellett jó szénának sem szabad hiányozni. Közöljük ezen újdonságot, mivel illetékes és hiteles helyekről ajánlják.

* Gyógyszer a szőlő betegség ellen. Nápoly közelében, Pozzuoli mellett létezik a Solfatara, félig kialudt tűzhányó hegy, mely most már csak füstöt s gőzöket lövel. E hegyen pár évvel ezelőtt De Lucca nápolyi egyetemi vegytanár s európai hírvagyész egy ásványforrást fedezett föl melynek vize hathatós gyógyszernek bizonyult be a mérgesfekélyek gyógyítására s számos helbetegségek ellen is. Ugyancsak De Lucca kísérleteket tett a Solfatarának mireny-timsó-kén s egyéb ásványtartalmu földjével a növény, különösen a szőlő s gyümölcsfa betegségek gyógyítására, mi különösen a cryptogam s phylloxera ellen fényesen sikerült, s Délolaszthonban sőt Franciaországban is már a szokásos kén por helyett használtatik. — Óváry Lipot — a magyar tudományos akadémiának történelmi kutatások végett kiküldve volt megbízottja, küldetéséből hazatérvén, hozott magával egy bizonyos mennyiségű vizet s néhány mázsa vulkanicus földet, ezeket egy emlékirat s a nápolyi tudományos akadémia erre vonatkozó jelentéseinek kíséretében a kereskedelmi s földmívelési minisz-

ter ur rendelkezésére bocsátván. Óhajtjuk, hogy a teendő kísérleteket kívánt siker koronázza, mely esetben kétszeresen fogunk örvendeni Óváry olaszthoni küldetésének, annyival inkább, mert a phylloxera szőlőbetegség már hazánkban is több helyütt kezdett mutatkozni és jó volna, ha idejekorán csirájában kiirtatnék e pusztító ellenség. — Közöljük e hirt, azonban az említett ásványtartalmu földeknek nem sok sikert jósolunk a phylloxerával szemben, mert eddig a poralaku szerek nagyon is csekély hatással voltak a szőlészeten ezen rémes ellenségére.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Főmunkatárs: **Vörös Sándor.**

Hirdetések.

(8) **A dohánykedvelőknek!!!** (3-3)

Ezennel tisztelettel jelentem, hogy nálam kitűnő dohányfaj mag kapható!

Gálóczi faj, mely általam Máramarosba áthonosított, s a mely dohány az 1871. évi kecskeméti gazdasági kiállításon első díjat nyert, ugy szintén a bécsi világiállításon is kitüntetésben részesült.

Egy adag ára 50 kr.

Jakobovits Béla,
M.-Huszton.

(6) **Ajánkozás.** (3-3)

Egy nős egyén, székely születés, jó családból, ki huzamosabb ideig nagyobb udvarokban szolgált és a gazdaság minden ágában jártas, gazdatiszti, szükség esetén számtartói alkalmazást keres a maga, valamint szobaleányi vagy ehhez hasonló elfoglaltságot a neje számára. Közelebbi felvilágosítással az erdélyi gazd. egyesület titkári hivatala szolgál.

Taufer Ferencz

1842-ik évben alapított

mag- és növénykereskedésében

KOLOSVÁRT

kaphatók

friss kerti vetemény- és gazdasági magvak

Árjegyzékek kívánatra bérmentve megküldetnek.

(6-26)

(3.)

Jelzálog-kölcsönöket

Földbirtokosok, valamint községek részére, a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvizonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre feltűnő gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, „Óvár, bástya-utca 6. sz. (Értekezhetni pesti utján, vagy személyesen, naponta d. n. 1-től 4-ig.) 6-52

TARTALOM: Egy új borderítő szer. — Kincstári faraktár Tordán. (Folytatás és vége). — Társalgó: Válaszmányi ülés 1874. január hó 4-én. — Hazánk gazdasági östermelése. (Folytatás). — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő 2 vagy véka					Egy mázsá		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	zab	török- b u z a	széna	szalma	tüzifa	marha hus
Ára krajczárookban										
Kolozsvár	február 5	640—655	550—580	380—400	150—170	160—180	130	90	1200	20
Nagy-Várad	január 27	670—750	550—620	420—500	160—190	390—410	110	80	900	26
Maros-Vásárhely	január 29	498—586	378—396	366—380	138—156	—	200—220	90—120	1280	18
Károly-Fehérvár	január 31	610—625	510—525	435—450	150—162	—	120—140	60—80	1200	20
Nagy-Szeben	septem. 29	620—687	—	467—507	107—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	novemb. 29	596—662	—	395—418	117—124	278	—	—	—	20
Besztercze	január 27	620—700	480	480	140	—	90—130	80—130	750	15
Nagy-Enyed	január 29	575—613	500—525	420—460	130—140	—	270—280	55—65	1100	18
Szamosújvár	január 26	580—640	480—520	400—440	130—140	—	240	50	1400	18
Deés	február 3	600—620	460—500	400—420	130—140	—	130—140	65—100	800	18
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 75 frt 50 kr. Ezüst árkelet 107.20.

Bécsi marhavásár: Felhajtott 4004 darab hizó ökör. — A forgalom gyenge; árak: gallicziai 31—34 frt, magyar 29—34 frt, német bizó ökör 32—34 $\frac{1}{2}$ frt a vágósúly mázsája.

Melminivás aláírása.

A földmivelés-, ipar- s kereskedelmi m. kir. ministerium idei april 3-ikán kelt 2958. sz. alatti kibocsátánya folytán helybenhagyta a

„Királyhágoninnyi (ezelőtt erdélyi) kölcsönös tűz- és jégkármentő-társulat“

életbeléptetését; melynek célja: hogy társulás által tagjai — lehető minél tágasb területen egyesülve — magukat — véletlen elemi csapások következményei ellen kölcsönösen védelmezzék; s egymást támogatva csakis annyival járuljanak a társulat kiadásaihoz, mennyit — a gyakorlati téren jónak bizonyult — s a kitűzött czélnak s korigények megfelelő — szilárd s könnyen meg nem dönthető — alapszabályai szerint, fődözni kelljenek.

Ilyképejnikitűzött czélnak közérdekű hasznosságára támaszkodva, bátorodik ezen alólirt igazgatóság — a szabály 30. §. alapján sikerteljes beható eredmény mielőbbi kifejlesztése szempontjából — az összeség érdekében alkotandó

„Biztonsági alapra“

az aláírást megnyitni a következő feltételek mellett: hogy ezen alap nem közkereseti koczkázott „részvénytöke“, melyet kedvezőtlen eredmények folytán odaveszteni is lehet hanem: az illető összes tagoknak — felelőssége alatt — csakis előlegképeni támaszt nyújtó „hiteltökéje“ mindaddig, míg az a szabályokbau (37. §. sz.) jelzett jövedékekből kisorsolást utáni törlesztés által (szab. 39. §. sz.), át nem alakult ez intézetnek még nagyobb hatásu — s tagjai saját érdekében gyümölcsöző — köz-főrtartalékává (szab. 46. §.).

Kibocsátatik e végett egyelőre minden egyes szakmára 2 $\frac{1}{2}$ sorzat (szab. 34. §.), melynek mindegyike (szab. 31. §.) 300 darab 100—100 frttól szóló „hitelrészjegyet“ foglal magában; s melyekre a befizetés részletenkint (szab. 33. §.) történik, mégpedig: aláíráskor bánatpénzü 10%, a többi része 3—3 havi időközben, további 4 részletben, lehető könnyebbitett részesedés tekintetéből.

Az ily módon alakult tőkének teljes sorzatonkénti törlesztése, kisorsolás után (szab. 38. §.) a számadási 5. év elteltével megkezdendő, és pedig annyi sorzatszámnak (szab. 37. §.), mennyit e czélra addig megtakarított összeg a teljes sorzatnak értékenyiségét megbirhatja.

A kisorsolás bekövetkeztéig a betett mennyiség (szab. 35. §.) évenként 6% kamatot hajt; a kisorsolás által azonban, minden egyes sorzatban foglalt 300 darab „hitelrészjegy“ közül névértékén felül — sorshuzás után — (szab. 40. §. sz.) az első rendben kihuzott 10 darab 100-%, utána közvetlenül kihuzott 20 darab 50-%, és a többi 270 darab 10% kamatreáadási többlettel váltatik be, úgy, hogy ez utóbbiak 10% többletmennyiség is, növekedik az első kisorsolástól kezdve, évenként 2%-val, időszereiati 12-, 14- 16% sat. többletre.

Az intézeti kezelés — szabály szerint — feltétlen nyilvános; ugyszintén a számadások vizsgálatai is. S eként, mint közérdekű, az ellenörködésre teljes befolyást nyújt — közel — s távollevő minden tagjának, s teljes biztonságot minden tekintetben!

Aláírási nyilatkozat — tetszésszerinti számu — „hitelrészjegyre“ elfogadtatik közvetlen az igazgatóságnál Kolozsvárt; valamint Budapestén: az idl. irodában (Józsefváros, Sándorutca, 7. szám, III. emelet 12. ajtó) délutáni 2—5 óráközben; és országszerte akár megbizoltaink közvetítése által, vagy közvetlen is — az igazgatósághoz szóló levelekben. — Kolozsvárt, november hó, 1873.

(1) (4—6)

A királyhágoninnyi (ezelőtt erdélyi) kölcsönös tűz- s jégkármentő-társulat igazgatósága.